

Sygn. akt I ACa 294/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 września 2016 roku

Sąd Apelacyjny w Szczecinie I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSA Danuta Jezierska
Sędziowie:	SSA Tomasz Żelazowski SSA Krzysztof Górski
Protokolant:	st. sekr. sądowy Beata Waclawik

po rozpoznaniu w dniu 28 września 2016 roku na rozprawie w Szczecinie

sprawy z powództwa M. L.

przeciwko R. L.

o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności

na skutek apelacji powódki

od wyroku Sądu Okręgowego w Koszalinie

z dnia 7 stycznia 2016 roku, sygn. akt I C 115/15

oddala apelację.

SSA K. Górski SSA D. Jezierska SSA T. Żelazowski

Sygn. akt I ACa 294/16

UZASADNIENIE

Powódka M. L. dochodziła w niniejszej sprawie się pozbawienia w całości wykonalności tytułu wykonawczego, jaki stanowiło postanowienie Sądu Okręgowego w Koszalinie z dnia 31 grudnia 2012 roku wydane w sprawie o sygnaturze akt VII Ca 455/11. Żądanie swoje powódka oparła o twierdzenie że orzeczenie to zostało wydane na podstawie zakłamanej opinii, niezgodnej z rzeczywistym stanem faktycznym i niezgodnie z obowiązującym prawem.

W odpowiedzi na pozew pozwany R. L. stwierdził, że ewentualnym pozwanym w sprawie powinien być komornik sądowy a nie on. To komornik sądowy przy Sądzie Rejonowym w Kołobrzegu J. B. na podstawie jego wniosku o wszczęcie egzekucji oraz prawomocnego postanowienia Sądu Okręgowego w Koszalinie z dnia 31.12.2012 roku, któremu nadano klauzulę wykonalności, prowadził postępowanie egzekucyjne, w wyniku którego w dniu

20.02.2015 została przeprowadzona licytacja i sprzedana nieruchomość. Decyzję co do oceny wiążącej mocy prawnej sporządzonych opinii dotyczącej wyceny nieruchomości pozwany R. L. pozostawił do decyzji sądu.

Wyrokiem z dnia 7 stycznia 2016 roku Sąd Okręgowy oddalił powództwo.

Rozstrzygnięcie to oparto o następujące ustalenia faktyczne:

Postanowieniem z dnia 23 listopada 2010 roku w sprawie o sygn. akt I Ns 228/07 Sąd Rejonowy w Kołobrzegu dokonał ustalenia i podziału majątku wspólnego M. L. i R. L.. Sąd ustalił między innymi, iż w skład majątku wspólnego wchodzi działka zabudowana położona w U. przy ul. (...) o wartości 379.500,00 złotych, którą Sąd przyznał na wyłączną własność M. L.. Dokonując wzajemnego rozliczenia stron postępowania Sąd Rejonowy zasądził od M. L. na rzecz R. L. kwotę 179.625,00 złotych tytułem spłaty.

Od powyższego orzeczenia apelację wniosły obie strony postępowania.

W dniu 8 marca 2012 roku W. B. działając na zlecenie Sądu Okręgowego w Koszalinie w sprawie z wniosku M. L. z udziałem R. L. o podział majątku wspólnego (sygn. akt VII Ca 455/11) przy pomocy rzeczoznawcy majątkowego A. S. dokonał ustalenia wartości rynkowej nieruchomości zabudowanej, położonej w U. przy ul. (...).

Postanowieniem z dnia 31.12.2012 roku po rozpoznaniu apelacji obu stron postępowania Sąd Okręgowy w Koszalinie w sprawie VII Ca 455/11 zmienił zaskarżone postanowienie w ten sposób, że ustalił wartość nieruchomości położonej w U. przy ul. (...) wynosi 707.200,00 złotych a w związku z tym zasądził od M. L. na rzecz R. L. kwotę 343.475,00 złotych.

Na wniosek R. L., który przedłożył tytuł wykonawczy w postaci postanowienia Sądu Rejonowego w Kołobrzegu z dnia 23.11.2010 roku częściowo zmienionego postanowieniem Sądu Okręgowego w Koszalinie z dnia 31.12.2012, zaopatrzonego w klauzulę wykonalności dnia 3 lipca 2013 roku komornik sądowy przy Sądzie Rejonowym w Kołobrzegu J. B. wszczął postępowanie egzekucyjne wobec dłużniczki M. L.. W toku postępowania egzekucyjnego nieruchomości położona w U. przy ul. (...) została w dniu 20.02.2015 roku sprzedana. Jednakże postępowanie egzekucyjne toczy się dalej w związku ze złożoną przez M. L. skargą na czynności komornika w zakresie ustalenia kosztów postępowania egzekucyjnego. Na dzień 22.12.2015 nie został sporządzony projekt podziału sumy uzyskanej ze sprzedaży nieruchomości a podczas egzekucji wierzyciel otrzymał łącznie kwotę 10.840,23 złote w związku z częściowym wyegzekwowaniem należności

W toku postępowania egzekucyjnego powołany przez komornika sądowego przy Sądzie Rejonowym w Kołobrzegu J. B. rzeczoznawca majątkowy S. R. wycenił nieruchomość zabudowaną położoną w U. przy ul. (...) na kwotę 584.000,00 złotych

Komisja Arbitrażowa działająca przy (...) Stowarzyszeniu (...) w K. po dokonaniu analizy operatu szacunkowego nieruchomości położonej w U. przy ulicy (...), działka nr (...) o pow. 0,0218 ha, sporządzonego na zlecenie Sądu Okręgowego w Koszalinie (sygn. akt VII Ca 455/11) w sprawie o podział majątku prowadzonej z wniosku M. L. z udziałem R. L. wydała opinię, w której stwierdziła szereg nieprawidłowości w tym operacie poczynając od stwierdzenia braku uprawnień W. B. do dokonywania szacowania nieruchomości, występujące błędy w opisie nieruchomości a także brak należytej staranności w zakresie analizy rynku. Zdaniem komisji błędy te miały charakter istotny i mogły wpłynąć na określoną wartość szacowanej nieruchomości.

W dniu 24 listopada 2014 roku powódka M. L. złożyła wniosek do Prokuratury Okręgowej w Koszalinie o wszczęcie postępowania w związku z ujawnieniem nowych okoliczności to jest wydaniem opinii przez Komisję arbitrażową.

Przedstawiając ustalenia faktyczne Sąd dokonał kwalifikacji i oceny prawnej powództwa w płaszczyźnie normy art. 840 § 1 k.p.c., Sąd przypomniał, że na tej podstawie dłużnik może w drodze powództwa żądać pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności w całości lub części albo ograniczenia, jeżeli:

1) przeczy zdarzeniom, na których oparto wydanie klauzuli wykonalności, a w szczególności gdy kwestionuje istnienie obowiązku stwierdzonego tytułem egzekucyjnym niebędącym orzeczeniem sądu albo gdy kwestionuje przejście obowiązku mimo istnienia formalnego dokumentu stwierdzającego to przejście;

2) po powstaniu tytułu egzekucyjnego nastąpiło zdarzenie, wskutek którego zobowiązanie wygasło albo nie może być egzekwowane; gdy tytułem jest orzeczenie sądowe, dłużnik może powództwo oprzeć także na zdarzeniach, które nastąpiły po zamknięciu rozprawy, a także zarzucie spełnienia świadczenia, jeżeli zarzut ten nie był przedmiotem rozpoznania w sprawie;

3) małżonek, przeciwko któremu sąd nadał klauzulę wykonalności na podstawie art. 787, wykaże, że egzekwowane świadczenie wierzycielowi nie należy się, przy czym małżonkowi temu przysługują zarzuty nie tylko z własnego prawa, lecz także zarzuty, których jego małżonek wcześniej nie mógł podnieść.

Wyjaśnił Sąd, że powództwo z art. 840 k.p.c., jako środek merytorycznej obrony dłużnika, pozwalający na zakwestionowanie wykonalności tytułu wykonawczego musi być oparte na przyczynach materialnoprawnych - podstawach wymienionych w pkt 1-3 przywołanego przepisu.

Zgodnie z treścią tej regulacji dłużnik opierający żądanie o zaprzeczenie zaistnienia zdarzenia, na którym oparto wydanie klauzuli wykonalności powinien wykazać zaistnienie takich okoliczności, które wskazują, że określony tytuł nie powinien być opatrzony klauzulą wykonalności, jako niepodlegający wykonaniu lub niespełniający warunków przepisanych prawem egzekucyjnym. Dłużnik może powoływać się w pozwie na zdarzenia, które zaszły przed powstaniem tytułu egzekucyjnego, jak również na zdarzenia zaistniałe pomiędzy powstaniem tytułu egzekucyjnego a nadaniem temu tytułowi klauzuli wykonalności.

Podstawami powództwa opozycyjnego może być zarówno kwestionowanie istnienia tytułu egzekucyjnego, jak i okoliczności związane z nadaniem mu klauzuli wykonalności.

Sąd zwrócił uwagę na to, że w pierwszym przypadku istnieje zdecydowana różnica pomiędzy tytułami egzekucyjnymi będącymi orzeczeniami sądowymi i innymi tytułami egzekucyjnymi. To rozróżnienie wiąże się ze skutkami prawomocności materialnej orzeczeń sądowych.

Z mocy art. 365 § 1 k.p.c. prawomocne orzeczenia sądowe wiążą nie tylko strony i sąd, który je wydał, lecz także inne sądy oraz inne organy państwowe i organy administracji publicznej, a w wypadkach przewidzianych w ustawie także inne osoby. Natomiast w przypadku tytułów nie mających tych cech, takich jak akty notarialne, bankowe tytuły egzekucyjne oraz ugody, można kwestionować istnienie obowiązku stwierdzonego tego rodzaju tytułami egzekucyjnymi za pomocą zarzutów dotyczących np. braku zdolności do czynności prawnych, nieważności czynności prawnej sporządzonej w formie aktu notarialnego, wad oświadczenia woli oraz innych przyczyn nieważności czynności prawnych.

Wskazując na ograniczenia dotyczące wzruszania tytułów egzekucyjnych pochodzących od sądów Sąd odwołał się orzecznictwa Sądu Najwyższego cytując motywy uchwały z dnia 21 lipca 2010 r., III CZP 47/10, LEX nr 585109, i przypominając, że Sąd Najwyższy wyjaśnił, iż stan powagi rzeczy osądzonej pociąga za sobą m.in. skutek w postaci prekluzji materiału procesowego (faktycznego) sprawy, co oznacza, że z chwilą uprawomocnienia się orzeczenia merytorycznego zarzuty, których podstawą są okoliczności istniejące już w czasie postępowania - przed wydaniem wyroku, nie mogą być podstawą podważania skutków prawomocnego wyroku, jeżeli nie zostały zgłoszone w trakcie tego postępowania. Badanie w trybie art. 840 sprawy prawomocnie zakończonej nie prowadzi do ponownego merytorycznego rozpoznania tej sprawy. Sąd w tym postępowaniu nie może badać słuszności wyroku sądowego w chwili jego wydania gdyż godziłoby to w powagę rzeczy osądzonej.

W związku z tym nie jest dopuszczalna merytoryczna zmiana uprzednio wydanego prawomocnego orzeczenia na podstawie przepisu art. 840 k.p.c.

Sąd Okręgowy wskazał, że dłużnik może natomiast bez ograniczeń powoływać się na zdarzenia mające miejsce po powstaniu tytułu egzekucyjnego, nawet w odniesieniu do orzeczeń korzystających z powagi rzeczy osądzonej (jak wyroki i postanowienia sądowe), i kwestionować przykładowo, że uprawnienia czy obowiązki nie przeszły na wierzyciela, dłużnika lub osobę trzecią. Jeżeli dłużnik wskazuje, że po powstaniu tytułu egzekucyjnego nastąpiło zdarzenie, wskutek którego zobowiązanie wygasło albo nie może być egzekwowane (art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c.), to powinien je udowodnić. Przykładowo, dłużnik może wskazywać, że zobowiązanie wygasło na skutek zapłaty czy wykonania zobowiązania (art. 451 k.c.), złożenia do depozytu, dobrowolnego zwolnienia z długu (art. 508 k.c.), świadczenia w miejsce zapłaty (art. 453 k.c.), czy też nie może być egzekwowane, ponieważ rozłożono świadczenie na raty lub odroczone jego spełnienie, albo gdy występuje trwała niemożliwość świadczenia, a także gdy wydano wyrok na korzyść współdłużnika solidarnego (art. 375 § 2 k.c.). Dłużnik może ponadto powoływać się na zarzut potrącenia, ale tylko w takiej sytuacji, gdy wierzytelność nadająca się do potrącenia stała się wymagalna dopiero po powstaniu tytułu egzekucyjnego .

Odnosząc wnioski wynikające z przedstawionej wykładni art. 840 k.p.c. do żądań pozwu w sprawie poddanej pod jego ocenę, Sąd zaznaczył, że kwestionowanym tytułem wykonawczym jest postanowienie Sądu Rejonowego w Kołobrzegu z dnia 23.11.2010 roku w sprawie I Ns 228/07, częściowo zmienione postanowieniem Sądu Okręgowego w Koszalinie z dnia 31.12.2012 (Sygn. akt VII Ca 455/11), zaopatrzone w klauzulę wykonalności dnia 3 lipca 2013 roku. Orzeczenie to korzysta z powagi rzeczy osądzonej co oznacza, że powódka żądając pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności może zatem wskazywać tylko na takie zdarzenia, które wystąpiły po powstaniu tytułu egzekucyjnego i których uwzględnienie nie prowadzi do zanegowania powagi rzeczy osądzonej i zakwestionowania prawomocnego orzeczenia.

Sąd stwierdził, że powódka na takie fakty się nie powołała, gdyż zarówno w pozwie jak i na rozprawie w dniu 7 stycznia 2016 roku domagała się pozbawienia tytułu wykonawczego w całości wykonalności wyłącznie w oparciu o twierdzenie, iż wydane przez Sąd Okręgowy w Koszalinie postanowienie o podziale majątku wspólnego stron postępowania w dniu 31.12.2012 roku i nowe ustalenie wartości wchodzącej w skład majątku wspólnego nieruchomości położonej w U. przy ulicy (...) a tym samym zasądzenie od niej na rzecz pozwanego R. L. wyższej kwoty, zostało wydane na podstawie operatu szacunkowego biegłego W. B., który okazał się sporządzony wadliwie, nieprawidłowo i przez nieuprawnioną osobę.

Wziąwszy pod uwagę przedstawione przez siebie rozważania teoretyczne Sąd stwierdził, że , w żaden sposób nie można przyjąć, iż wadliwe sporządzenie przez biegłego sądowego W. B. operatu szacunkowego nieruchomości położonej w U. przy ulicy (...) jest zdarzeniem powodującym zaistnienie przesłanek z art. 840 paragraf 1 pkt 2 k.p.c.. Sporządzenie przez biegłego opinii sądowej miało bowiem miejsce przed zamknięciem rozprawy prowadzonej przed Sądem Okręgowym w Koszalinie w sprawie VII Ca 455/11. Nie ma żadnego znaczenia fakt, iż powódka M. L. zleciła prywatnie ocenę prawidłowości sporządzonego operatu szacunkowego Komisji Arbitrażowej już po zakończeniu postępowania sądowego.

Zwrócił Sąd uwagę na to, że powódka mogła podnosić wadliwość sporządzonej opinii sądowej przez W. B. przed zamknięciem rozprawy przed Sądem Okręgowym w Koszalinie w sprawie VII Ca 455/110 lub też w trybie wznowienia postępowania lub skargi kasacyjnej jako trybie wyłącznie właściwym do uchylenia prawomocnych orzeczeń. Nieprawidłowe sporządzenie opinii sądowej miało bowiem wpływ na rozstrzygnięcie sprawy i powinno być powołane przez powódkę jako zainteresowaną w tamtej sprawie.

W tym kontekście Sąd ponownie zwrócił uwagę na to, że strona, która w czasie procesu do chwili zamknięcia rozprawy nie powołała się na zdarzenie dla niej korzystne, nie może skutecznie powołać się na nie po zamknięciu rozprawy. Dotyczy to oczywiście zarówno pierwszej, jak i drugiej instancji sądowej. Po zamknięciu rozprawy strony nie mogą działać w procesie.

Sąd wyjaśnił w konsekwencji, że uwzględnienie zarzutu powódki M. L., iż podstawą rozstrzygnięcia Sądu Okręgowego w Koszalinie w zakresie ustalenia wartości wchodzącej w skład majątku wspólnego stron postępowania nieruchomości jest błędnie sporządzony operat szacunkowy, w istocie oznaczałoby ponowne, merytoryczne rozpoznanie sprawy,

która została zakończona prawomocnym orzeczeniem, co jest niedopuszczalne. Faktycznie prowadziłyby to bowiem do uchylecia powagi rzeczy osądzonej, co również należy uznać za niedopuszczalne, podobnie jak i kwestionowanie prawomocnych orzeczeń. Sąd rozpoznający powództwo opozycyjne jest bezwzględnie związany wyrokiem wydanym w sprawie między wierzycielem a dłużnikiem co do ustalonego w sentencji obowiązku świadczenia.

Apelację od tego wyroku wniosła powódka.

Wyrok zaskarżono w całości, zarzucając Sądowi niezgodność jego ustaleń z materiałem procesowym w szczególności „przez ustalenie że powódka nie udowodniła podstawy faktycznej swojego roszczenia”. Po wtóre zarzuciła skarżąca naruszenie art. 233 §1 k.p.c. poprzez pominięcie wniosku o przesłuchania E. C. i pominięcie dowodów wskazanych podczas rozpraw sądowych i w pismach oraz dowodu z pism urzędowych. W dalszej części apelacji powódka zarzuciła też naruszenie art. 328 §2 k.p.c. przez niewskazanie w uzasadnieniu wyroku przyczyn, dla których sąd odmówił wiarygodności pismom urzędowym oraz odmówił realizacji składanych wniosków i zeznań powódki.

Skarżąca wniosła na tej podstawie o zmianę zaskarżonego wyroku i uwzględnienie powództwa w całości. Jednocześnie zawnioskowała o zaliczenie w poczet dowodów szeregu wymienionych w apelacji dokumentów.

W uzasadnieniu przedstawiono ponownie opis postępowania w sprawie I Ns 228/07 Sądu Rejonowego w Kołobrzegu i VII Ca 455/11 Sądu Okręgowego w Koszalinie w zakresie dotyczącym postępowania dowodowego zmierzającego do ustalenia wartości nieruchomości stanowiącej składnik majątku podlegającego podziałowi w tym postępowaniu. Opisano zwłaszcza czynności i wnioski kolejnych biegłych w tej sprawie akcentując rozbieżności między opiniami i formułując zarzuty dotyczące wadliwości metodologii i rzetelności opinii, w oparciu o którą Sąd Okręgowy (w postępowaniu prowadzonym pod sygnaturą VII Ca 455/11) ustalił wartość nieruchomości. Skarżąca ponownie odwołała się do opinii komisji arbitrażowej przy (...) Stowarzyszeniu (...) cytując obszernie je fragmenty kwestionujące poprawność metodologiczną sporządzenia operatu stanowiącego część opinii biegłego w sprawie VII Ca 455/11. Wreszcie podkreśliła też apelująca, że z treści postanowienia Sądu Rejonowego w Kołobrzegu I Co 564/14 nie istniały i nie zostały złożone w tym sądzie dokumenty z oględzin nieruchomości przez biegłego.

Sąd Apelacyjny stwierdza, co następuje:

Apelacja okazała się nieuzasadniona.

Wstępnie stwierdzić należy, że zgodnie z art. 382 k.p.c. Sąd II instancji orzeka na podstawie materiału zebranego w postępowaniu w pierwszej instancji oraz w postępowaniu apelacyjnym. Z regulacji tej wynika, że postępowanie apelacyjne polega na merytorycznym rozpoznaniu sprawy. Oznacza to z kolei, że wyrok sądu drugiej instancji musi opierać się na jego własnych ustaleniach faktycznych i prawnych poprzedzonych ponowną oceną materiału procesowego.

W świetle tych regulacji Sąd Apelacyjny dokonał własnej oceny przedstawionego pod osąd materiału procesowego. W wyniku tej oceny wyniku Sąd stwierdził, że Sąd Okręgowy w sposób prawidłowy przeprowadził postępowanie dowodowe, a poczynione ustalenia faktyczne (zawarte w wyodrębnionej redakcyjnie części uzasadnienia zaskarżonego wyroku) znajdują odzwierciedlenie w treści przedstawionych w sprawie dowodów i twierdzeń stron. W konsekwencji Sąd odwoławczy prawidłowe ustalenia Sądu Okręgowego czyni częścią uzasadnienia własnego wyroku, nie znajdując potrzeby ponownego ich szczegółowego przytaczania.

Odnosząc się do oceny prawnej żądania pozwu stwierdzić należy, że Sąd Okręgowy przedstawił prawidłową i nie wymagającą uzupełnienia kwalifikację powództwa w płaszczyźnie normy art. 840 k.p.c. Zgodnie z tym przepisem dłużnik może w drodze powództwa żądać pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności w całości lub części albo ograniczenia, jeżeli przeczy zdarzeniom, na których oparto wydanie klauzuli wykonalności, a w szczególności gdy kwestionuje istnienie obowiązku stwierdzonego tytułem egzekucyjnym niebędącym orzeczeniem sądu albo gdy kwestionuje przejście obowiązku mimo istnienia formalnego dokumentu stwierdzającego to przejście (art. 840 §1 pkt. 1) k.p.c.). Nadto podstawą powództwa przeciwegzekucyjnego może być twierdzenie, że po powstaniu tytułu

egzekucyjnego nastąpiło zdarzenie, wskutek którego zobowiązanie wygasło albo nie może być egzekwowane. Gdy tytułem jest orzeczenie sądowe, dłużnik może oprzeć powództwo także na zdarzeniach, które nastąpiły po zamknięciu rozprawy. W dacie wniesienia pozwu w niniejszej sprawie ustawa pozwala też na formułowanie powództwa w oparciu o zarzut spełnienia świadczenia, jeżeli zarzut ten nie był przedmiotem rozpoznania w sprawie (art. 840 §1 pkt. 2) k.p.c. w brzmieniu obowiązującym przed dniem 8 września 2016 roku).

Poza tym małżonek, przeciwko któremu sąd nadał klauzulę wykonalności na podstawie art. 787, może żądać pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności jeśli wykaże, że egzekwowane świadczenie wierzycielowi nie należy się, przy czym małżonkowi temu przysługują zarzuty nie tylko z własnego prawa, lecz także zarzuty, których jego małżonek wcześniej nie mógł podnieść (art. 840 §1 pkt. 3) k.p.c.).

Wywody dotyczące wykładni tej normy w orzecznictwie i nauce prawa przedstawione przez Sąd Okręgowy nie wymagają rozwinięcia lub uzupełnienia.

W niniejszej sprawie powódka żąda pozbawienia wykonalności tytułu egzekucyjnego jakim jest prawomocne postanowienie sądu rozstrzygające o podziale majątku małżeńskiego, (przysądżające między innymi własność nieruchomości powódce i zasądżające spłatę na rzecz pozwanego).

Rozstrzygnąć zatem należało w niniejszej sprawie wstępnie, czy przywołana przez powódkę podstawa żądania (fakty w oparciu o które powódka formułuje żądanie pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności) mieści się (jest objęta) regulacją art. 840 k.p.c. W niniejszej sprawie nie opierano żądania pozwu o okoliczności wymienione w art. 840 §1 pkt. 2) i pkt. 3) k.p.c.). Skoro powództwem objęty jest tytuł pochodzący od sądu, to strona nie może opierać powództwa o zakwestionowanie obowiązku nim stwierdzonego (art. 840 §1 pkt.1). Przepis ten dotyczy wyłącznie tytułów nie pochodzących od sądu. W sprawie nie występuje też kwestia następstwa prawnego o której mowa w przywołanym przepisie.

Skarżąca w pozwie ogranicza się do tezy, że orzeczenie stanowiące obecnie tytuł egzekucyjny oparto o błędne przesłanki dowodowe. Ustalić więc należy, czy takie stanowisko może być zakwalifikowane jako zaprzeczenie faktom, w oparciu o które oparto wydanie tytułu wykonawczego (art. 840 §1 pkt. 1) k.p.c.) i jako takie stanowić podstawę powództwa przeciwegzekucyjnego.

Dla oceny tej kwestii trafnie Sąd Okręgowy wywodzi, że skoro ustawa zezwala wyłącznie na kwestionowanie istnienia obowiązku stwierdzonego tytułem nie pochodzącym od sądu, to nie jest dopuszczalne podważanie na podstawie art. 840 k.p.c. skutków orzeczenia sądowego. W tym zakresie Sąd I instancji opisuje skutki prawne uprawomocnienia się orzeczenia w postaci tzw. prekluzji materiału procesowego.

Sąd Okręgowy przywołuje normę art. 365 §1 k.p.c. z której wywodzi prawidłowe wnioski dla oceny możliwości rewidowania w niniejszym postępowaniu skutków prawnych oceny dowodów leżącej u podstaw wydania tytułu egzekucyjnego objętego pozwem.

Przypomnieć należy, że zgodnie art. 365 §1 k.p.c. orzeczenie prawomocne wiąże nie tylko strony i sąd, który je wydał, lecz również inne sądy oraz inne organy państwowe i organy administracji publicznej, a w wypadkach w ustawie przewidzianych także inne osoby.

Ujmując syntetycznie kwestię skutków prawomocnego orzeczenia na potrzeby niniejszej sprawy, wskazać trzeba, że stwierdzenie, że orzeczenie prawomocne „wiąże” nie tylko strony ale i inne sądy i organy oznacza, że wywołało ono skutki prawne i strony są zobowiązane podporządkować się jego treści, zaś inne organy (sądy) kwestię rozstrzygniętą prawomocnie w tym orzeczeniu muszą zasadniczo oceniać zgodnie z jej rozstrzygnięciem (nie mogą zatem ponownie i odmiennie rozstrzygać o tej kwestii). Orzeczenie prawomocne stabilizuje więc sytuację prawną stron postępowania w ramach którego zostało wydane. Orzeczenie to w przypadku braku dobrowolnego dostosowania się do jego treści, stanowi tytuł egzekucyjny z mocy art. 777 §1 pkt. 1) k.p.c. i podlegać może wykonaniu w drodze egzekucji (a więc

wskutek zastosowania norm publicznoprawnych służących wymuszeniu przestrzegania przez strony określonego prawomocnym orzeczeniem porządku prawnego).

Ustawowe skutki prawomocności orzeczenia, określone art. 365 k.p.c. muszą być uwzględniane przy wykładni art. 840 k.p.c. w sytuacji, gdy powództwo dotyczy tytułu egzekucyjnego będącego orzeczeniem Sądu. Kwestę tą w sposób wyczerpujący przedstawiono w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku konkludując, że w ramach powództwa o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego powód nie może opierać się o wnioski dotyczące błędnej oceny dowodów leżącej u podstaw wydania orzeczenia stanowiącego kwestionowany tytuł, czy też powoływać się na wadliwość postępowania dowodowego i oczekiwać ponownej oceny dowodów (a w konsekwencji ponownego rozstrzygnięcia kwestii objętej prawomocnym orzeczeniem).

Sąd odwoławczy wywoływał te podziela, podkreślając (czego zdawała się nie dostrzegać apelująca), że system prawny przewiduje nadzwyczajne środki zaskarżenia (odwoławcze) dla wzruszenia prawomocnych orzeczeń (wskazywane przez Sąd Okręgowy w uzasadnieniu skarga o wznowienie postępowania – art. 399 k.p.c. i skarga kasacyjna – art. 398¹ k.p.c.) czy też stwierdzania sprzeczności z prawem prawomocnego orzeczenia (art. 424¹ k.p.c.). Skarga kasacyjna służy podważaniu orzeczeń prawomocnych w sytuacji, w której doszło do naruszenia prawa przez sąd wydający kwestionowane orzeczenie. Z kolei w przypadku skargi o wznowienie postępowania strona posiada możliwość powołania w określonych ustawą warunkach nowych dowodów, których nie mogła przedstawić w toku postępowania zakończonego prawomocnie (art. 403 §2 k.p.c.) względnie wykazywać, że w sprawie doszło do uzyskania wyroku za pomocą przestępstwa (art. 403 §1 pkt. 2) k.p.c.). Wreszcie skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia służyć ma uzyskaniu ochrony prawnej w sytuacji, gdy wskutek orzeczenia wydanego z naruszeniem przepisów prawa procesowego lub materialnego strona poniosła szkodę (art. 424¹ §1 k.p.c. i art. 424⁴ k.p.c.).

W tym świetle stwierdzić należy, że prawo procesowe przewiduje adekwatne do sytuacji strony środki zmierzające do przeciwdziałania skutkom orzeczenia wydanego z naruszeniem prawa lub sanowania orzeczenia wadliwego z uwagi na niemożności przedstawiania przez stronę istotnych faktów lub dowodów przed jego wydaniem.

Powództwo o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego w świetle art. 840 k.p.c. w zw. z art. 365 k.p.c. nie może więc opierać się o twierdzenie, że w sprawie, w której tytuł został wydany, doszło do naruszenia prawa procesowego na etapie postępowania dowodowego lub po wydaniu tytułu strona uzyskała dowody podważające moc dowodową lub wiarygodność dowodu, o który swoje rozstrzygnięcie oparł sąd wydający orzeczenie stanowiące tytuł egzekucyjny.

Skoro więc strona powodowa opiera żądanie pozbawienia wykonalności tytułu wykonawczego wskazanego w pozwie wyłącznie o tezę dotyczącą szeroko rozumianych nieprawidłowości w przeprowadzeniu dowodu z opinii biegłego i przyznaniu jej mocy dowodowej przez Sąd Okręgowy w sprawie VII Ca 455/11, to zasadnym było przyjęte przez Sąd Okręgowy w konkluzji jego wywodów stanowisko co do braku podstaw do uwzględnienia powództwa.

Odnosząc się z kolei do zarzutów i argumentów apelacji stwierdzić należy, że (co do kwestii objętych zarzutem naruszenia art. 233 k.p.c.) skarżąca w istocie neguje poprawność nie tyle oceny dowodów, co zakresu postępowania dowodowego przeprowadzonego przez Sąd (a zatem twierdzi, że Sąd powinien przeprowadzić i wziąć pod uwagę przy rozstrzygnięciu dalsze dowody przedstawione przez stronę).

Odniesienie się do tej części argumentacji wymaga odwołania się do art. 227 k.p.c. wyznaczającego zakres postępowania dowodowego. Zgodnie z tym przepisem przedmiotem dowodu mogą być wyłącznie fakty mające dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie. Zakres tych faktów oznacza się poprzez dokonanie oceny twierdzeń i żądań pozwu w kontekście normy prawa materialnego, która powinna być zastosowana w sprawie (oraz przy uwzględnieniu obowiązków procesowych i stanowisk obu stron). Każdy więc wniosek dowodowy strony musi być oceniany w świetle art. 227 k.p.c. W przypadku gdy dowód dotyczy okoliczności nieistotnych dla rozstrzygnięcia, wniosek dowodowy podlega oddaleniu. Podstawę prawną obligującą Sąd do pominięcia takich dowodów zawiera art. 217 §3 k.p.c.

przewidujący, że sąd pomija między innymi dowody w sytuacji, gdy okoliczności sporne zostały już dostatecznie wyjaśnione.

W niniejszej sprawie znaczenie determinujące zakres postępowania dowodowego przypisać należy ocenie twierdzeń pozwu co do podstawy faktycznej powództwa. Skoro, jak wskazano wyżej, niedopuszczalne w świetle art. 840 §1 pkt. 1) k.p.c. było opieranie żądania pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności o twierdzenia dotyczące przebiegu postępowania w sprawie VII Ca 455/11, to dowód z zeznań świadka mający służyć wykazaniu przebiegu oględzin nieruchomości przez biegłego należało uznać za dotyczący okoliczności nieistotnych dla rozstrzygnięcia a zatem zbędny w sprawie i jako taki podlegający pominięciu stosownie do treści art. 217 §3 k.p.c. Analogicznie należy oceniać zarzuty dotyczące pominięcia dalszych dowodów.

Z tej samej przyczyny podlegały też pominięciu dowody wyliczone enumeratywnie na str. 2 i 3 apelacji. Dowody prezentowane w apelacji nie zmierzają bowiem do wykazania okoliczności, w oparciu o które (zgodnie z art. 840 k.p.c.) dopuszczalne byłoby żądanie pozbawienia wykonalności tytułu wykonawczego w postaci prawomocnego orzeczenia sądowego.

Jako bezzasadny należy poczytać też zarzut niezgodności ustaleń faktycznych z materiałem procesowym. Przypomnieć należy bowiem, że powództwo nie zostało oddalone z tej przyczyny, że powódka nie udowodniła swoich twierdzeń faktycznych (co sugeruje formułując omawiany w tym miejscu zarzut). Przesłanką oddalenia powództwa było stwierdzenie przez Sąd Okręgowy, że przedstawione w toku procesu twierdzenia nie mogą uzasadniać żądania pozbawienia wykonalności tytułu wykonawczego. W konsekwencji Sąd I instancji nie czynił w ogóle oceny materiału procesowego dotyczącej udowodnienia twierdzeń skarżącej o nieprawidłowościach przy wydawaniu opinii (gdyż ustalenia takich nieprawidłowości nie mogło uzasadniać zgłoszonego żądania).

Nie naruszył też Sąd Okręgowy normy art. 328 §2 k.p.c. Norma ta może być naruszona przez Sąd i stanowić podstawę wniosków apelacji zasadniczo w sytuacji, gdy na podstawie uzasadnienia orzeczenia nie można ustalić przyczyn podjętego rozstrzygnięcia i przesłanek, którymi sąd się kierował (logicznej oraz prawnej poprawności wnioskowania, jakie motywuje zapadły wyrok). W niniejszej sprawie z orzeczenia w sposób przejrzysty wynika spójny logicznie i odwołujący się do właściwych przepisów prawa tok argumentacji prowadzącej do przyjętego rozstrzygnięcia sporu. Istotne jest zwłaszcza to, że Sąd oparł rozstrzygnięcie przede wszystkim o kwalifikację prawną i ocenę twierdzeń faktycznych strony przesądzając na tej podstawie brak podstaw do uwzględnienia powództwa. W rezultacie negatywnego dla powódki przesądzenia tej kwestii (jako wstępnej dla dalszych etapów stosowania prawa), Sąd nie dokonywał już oceny materiału procesowego w płaszczyźnie kwestionowanej obecnie w apelacji. Zarzuty i wątpliwości skarżącej dotyczące sposobu redakcji uzasadnienia są zatem nieuzasadnione. Wobec tego mimo braku omówienia przez Sąd Okręgowy w uzasadnieniu szczegółowych wyników postępowania dowodowego i oceny dowodów, nie można Sądowi przypisać naruszenia art. 328 §2 k.p.c.

Dodać należy też, że z zaskarżonego rozstrzygnięcia nie wynika, by Sąd Okręgowy odmówił wiarygodności dokumentom urzędowym (co zarzuca skarżąca). Z kolei wnioski dowodowe powódki w części dotyczącej przedłożonych przez nią dokumentów zostały uwzględnione na rozprawie (postanowienie z dnia 7 stycznia 2016 roku) i stanowiły podstawę dla poczynienia ustaleń faktycznych szczegółowo opisanych w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia. Powódka w apelacji nie przedstawia zastrzeżeń co do tej części motywów kwestionowanego wyroku.

Odnosząc się wreszcie do rozbudowanego uzasadnienia apelacji w części przywołującej fragmenty opinii Komisji Arbitrażowej oraz twierdzenia dotyczące braku podstaw do przyjęcia, że w Sądzie Rejonowym w Kołobrzegu nie zachowano dokumentów, z których wynikać miałyby dokonywanie czynności urzędowych opisywanych przez biegłego w sprawie VII Ca 455/11, stwierdzić należy, że okoliczności te (podobnie jak i pozostała część wyводу skarżącej zawierająca cytaty z innych dokumentów oraz własne spostrzeżenia) dotyczą wyłącznie zakwestionowania mocy dowodowej dowodu z opinii biegłego dopuszczonej w sprawie o podział majątku wspólnego stron niniejszego procesu.

W świetle wyżej przedstawionych konkluzji (z których wynika, że okoliczności te nie mogą uzasadniać żądania pozbawienia wykonalności postanowienia o podziale majątku wspólnego), okoliczności te nie mogą mieć znaczenia dla rozstrzygnięcia.

Z przedstawionych przyczyn, na podstawie art. 385 k.p.c. orzeczono o oddaleniu apelacji.

Krzysztof Górski Danuta Jezierska Tomasz Żelazowski